

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
ZADAŃ Z ZAKRESU WSPIERANIA
RODZINY W 2021 R. ORAZ POTRZEBY
ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADAŃ**

I. Zakres przedmiotowy oraz założenia ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełnienia tych funkcji. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych od 1 stycznia 2012 r. spoczywa na samorządzie gminnym. Tego dnia weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2020, poz. 821 ze zmianami), określająca:

- ❖ zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- ❖ zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków,
- ❖ zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- ❖ zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- ❖ zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

Podstawowym założeniem ustawy jest stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, jeśli ma ona trudności w wypełnianiu swoich funkcji. Chodzi o zapewnienie pomocy, która wyeliminuje groźbę zabrania dziecka rodzinie lub, w szczególnych sytuacjach, szybki powrót do rodziny po okresowym pobycie poza nią. Kierując się tą ideą, w przepisach ustawy duży nacisk położono na działania profilaktyczne, pomagające rodzinie w prawidłowym funkcjonowaniu i zapobiegające powstawaniu patologii.

Profilaktyka rodzinna będzie realizowana przede wszystkim przez gminne instytucje świadczące usługi na rzecz dziecka i rodziny. Pomoc będzie skierowana głównie do rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych przemocą, ubogich i zagrożonych ubóstwem. Uregulowania prawne ww. ustawy mają za zadanie zapewnić efektywne sposoby wspierania rodziny w wychowaniu dzieci poprzez zapewnienie im pobytu w placówkach wsparcia dziennego (np. świetlicach, klubach środowiskowych, ogniskach wychowawczych). Niniejsze placówki mają organizować dzieciom czas wolny, pomagać w nauce w stałej współpracy z rodzicami.

Istotne znaczenie ma także praca z rodziną, która decyduje o psychicznym i intelektualnym rozwoju dziecka, o jego poczuciu własnej wartości i bezpieczeństwie emocjonalnym. Praca ta powinna być prowadzona m.in. w formie wsparcia asystenta rodziny, specjalistycznego poradnictwa, mediacji, terapii rodzinnej, treningu umiejętności wychowawczych i terapeutycznych dla rodziców.

II. Zadania gminy z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 821 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
4. finansowanie:
 - a) podnoszenie kwalifikacji przez asystentów rodziny;
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2 w/w ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające;
 5. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka,
placówce opiekuńczo – terapeutycznej, lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
 6. sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny,
 7. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo -wychowawczej.

Ponadto ustawodawca określił zakres przedmiotowy wsparcia, jakiego należy udzielić rodzinie doświadczającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Mówi o tym art. 8 w/w ustawy:

„1.Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wójt zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- 5) pomocy w integracji rodziny;
- 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- 7) dążeniu do reintegracji rodziny.

2. Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie”

- 1) pracy z rodziną;
- 2) pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

3. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i z aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego”.

Formy pracy, jakie mogą być prowadzone w stosunku do rodziny doświadczającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej ujęte zostały w art. 10 ust 3 ustawy. Praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie:

1. konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;
2. terapii i mediacji;
3. usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych;
4. pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego;
5. organizowania dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych dalej „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”.

III. Zadania z obszaru wspierania rodziny

1) Dane statystyczne dotyczące rodzin funkcjonujących na terenie miasta Siemiatycze korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Siemiatyczach

W 2021 roku świadczeniami z pomocy społecznej objętych zostało 120 rodzin z dziećmi na utrzymaniu, liczących 424 osoby, w tym:

Lp.	Rodziny z dziećmi na utrzymaniu – o liczbie dzieci	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
1.	o liczbie dzieci - 1	55	153
2.	o liczbie dzieci - 2	46	173
3.	o liczbie dzieci - 3	14	69
4.	o liczbie dzieci - 4	4	22
5.	o liczbie dzieci - 5	1	7
6.	o liczbie dzieci - 6	0	0
7.	o liczbie dzieci - 7	0	0
	Ogółem:	120	424

Z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego pomocą objęto 45 rodzin, w tym 39 rodzin niepełnych i 14 rodzin wielodzietnych.

Najczęstszymi powodami korzystania z pomocy społecznej w 2021 r. było:

- Ubóstwo,
- długotrwała bądź ciężka choroba,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Powyższa statystyka daje możliwość dokonania oceny sytuacji rodzin funkcjonujących na terenie miasta i objętych systemem pomocy społecznej, zarówno tych, które mają trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych, jak i tych, które z uwagi na doświadczane przez siebie problemy są zagrożone tego rodzaju niewydolnością. Ponadto analiza danych zgromadzonych przez Ośrodek w powyższym obszarze daje możliwość określenia potrzeb w zakresie realizacji zadań z obszaru wspierania rodziny.

2) Realizacja zadań w zakresie wsparcia rodziny

Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemiatyczach, jako jednostka organizacyjna pomocy społecznej podejmował w 2021 r. następujące działania:

- a) opracowanie i realizacja 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny

Miejski Program Wspierania Rodziny dla Miasta Siemiatycze został opracowany na lata 2019-2021 i przyjęty uchwałą nr III/14/18 Rady Miasta Siemiatycze z dnia 12 grudnia 2018 r.

- b) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa.

ASYSTENTURA RODZINNA

W 2021r. zatrudniony był w ramach umowy o pracę 1 asystent rodziny. W ramach ogłoszonego przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2021” pozyskano dofinansowanie do wynagrodzenia asystenta w wysokości 2 000,00 zł. Asystent rodziny swoimi działaniami 17 rodzin.

Praca asystenta rodziny polegała m.in. na

- a. opracowaniu i realizacji planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- b. dokonywaniu okresowej oceny sytuacji rodziny,
- c. udzielaniu pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- d. udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi,
- e. wspieraniu aktywności społecznej rodzin,
- f. motywowaniu członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- g. udzielaniu pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej,
- h. udzielaniu wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez ich udział w zajęciach psychoedukacyjnych,
- i. prowadzeniu indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci,
- j. prowadzeniu dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną,
- k. współpracy ze wszystkimi instytucjami zajmującymi się dzieckiem i rodziną.

Asystent rodziny w 2021 roku przeciętnie z 1 rodziną pracował przez okres 8 miesięcy. Stan pandemii wymusił zmianę sposobu i form udzielanej pomocy, co wymagało zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego zarówno osób i rodzin potrzebujących pomocy, jak i osób realizujących zadania w obszarze wspierania rodziny. Asystent rodziny odbył 378 wizyt w środowisku i wykonał 159 kontaktów telefonicznych.

PRACA SOCJALNA I KONSULTACJE

Praca z rodzinami dzieci zagrożonych destabilizacją oraz umieszczonych w pieczy zastępczej prowadzona była również przez pracowników socjalnych Ośrodka poprzez:

- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi,
- udzielanie pomocy finansowej celem poprawy sytuacji życiowej .

PROWADZENIE PLACÓWEK WSPARCIA DZIENNEGO ORAZ ZAPEWNIENIE W NICH MIEJSC DLA DZIECI

Na terenie Miasta Siemiatycze funkcjonują dwie placówki wsparcia dziennego utworzone na podstawie art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, prowadzone w formie opiekuńczej: świetlica środowiskowa Caritas i „Siemiatycki Klub Juniora”. W/w placówki zapewniają dzieciom:

- a) opiekę w czasie wolnym od zajęć dydaktycznych;
- b) kształtowanie nawyków kultury osobistej i współżycia w grupie;
- c) rozwijanie zainteresowań oraz pogłębianie zdolności i wiedzy dzieci;
- d) wdrażanie do samodzielnej pracy umysłowej;
- e) systematyczna pomoc w nauce i emocjonalne wsparcie w sytuacjach trudnych, problemowych;
- f) organizacja właściwego wypoczynku i kulturalnej rozrywki, w tym zapewnienie dzieciom należytej opieki oraz bezpieczeństwa;
- g) współpraca i współdziałanie z domem, środowiskiem lokalnym, wychowawcami oraz pedagogiem szkolnym;
- h) opieka nad dożywianiem;

Ponadto dzieciom przebywającym w placówkach wsparcia dziennego oferuje się uczestnictwo w różnorodnych zajęciach. Do najczęściej i najchętniej wykorzystywanych należą:

- a) zajęcia kreatywne i plastyczno – manualne;
- b) zajęcia dydaktyczne: zabawy słowne, krzyżówki, rebusy, zgadywanki;
- c) zajęcia rekreacyjno – ruchowe: zabawy na świeżym powietrzu, spacer, zabawy w grupach, ćwiczenia udoskonalające sprawność fizyczną, zabawy w skate - parku oraz na boisku Orlik;
- d) wspólne zajęcia kulinarne;
- e) zajęcia z wykorzystaniem środków audiowizualnych (oglądanie bajek oraz filmów edukacyjnych);
- f) realizowanie edukacji profilaktycznej, prozdrowotnej i proekologicznej;
- g) przyswajanie dzieciom nawyków kultury dnia codziennego;
- h) przeciwdziałanie agresji i przemocy, integracja dzieci;
- i) zapoznanie dzieci z kulturą i tradycjami własnego kraju;
- j) rozwijanie indywidualnych zdolności i zainteresowań dzieci;
- k) przyzwyczajanie dzieci do dokładnego, systematycznego i samodzielnego odrabiania lekcji;
- l) zabawy według zainteresowań dzieci z wykorzystaniem gier, klocków i zabawek zgromadzonych w świetlicy;

Przeciętnie do placówek w 2021 roku uczęszczało 55 dzieci. Roczny koszt prowadzenia placówek wyniósł 267.729,00 zł. Placówki prowadzone są przez Miasto Siemiatycze i Caritas Diecezji Drohiczyńskiej.

Ponadto Siemiatycki Klub Juniora od września 2020 roku realizuje projekt w ramach RPO Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 Oś priorytetowa IX; Rozwój Lokalny działanie 9.1; priorytet 9.6 pt. „Rozszerzenie oferty świetlicy środowiskowej w Siemiatyczach”.

W roku 2021 w ramach w/w projektu dzieci uczęszczające do Klubu Juniora skorzystały z następujących form wsparcia:

1. spotkania interwencyjno-wspierające – 7 godz.
2. terapia skoncentrowana na rozwiązaniach – 56 godz.
3. trening pewności siebie – 28 godz.
4. zajęcia z języka angielskiego – 75 godz.
5. zajęcia z matematyki – 38 godz.
6. zajęcia plastyczne – 80 godz.
7. zajęcia sportowe – ZUMBA – 17 godz.
8. zajęcia sportowe – BASEN – 24 godz.
9. kurs kreacji multimedialnej – 20 godz.
10. warsztaty teatralne – 22 godz.
11. wycieczki: Kino i park trampolin w Siedlcach oraz ZOO (Warszawa); Centrum Nauki Kopernik, ESCAPERROOM w Warszawie; Teatr Kamienica; Muzeum Powstania Warszawskiego.

TWORZENIE MOŻLIWOŚCI PODNOSZENIA KWALIFIKACJI PRZEZ ASYSTENTA RODZINY

W 2021 roku asystent rodziny uczestniczył w szkoleniu „Dziecko w rodzinie z problemem przemocy – ofiara i świadek” oraz „Praca asystenta rodziny – krok w dobrym kierunku”. Tematyka szkoleń dostosowana była do realizowanych zadań.

WSPÓLFINANSOWANIE POBYTU DZIECKA W RODZINIE ZASTĘPCZEJ, RODZINNYM DOMU DZIECKA, PLACÓWCE OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ, REGIONALNEJ PLACÓWCE OPIEKUŃCZO-TERAPEUTYCZNEJ LUB INTERWENCYJNYM OŚRODKU PREADOPCYJNYM

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminę obowiązek współfinansowania kosztów pobytu dziecka z jej terenu w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. Wysokość współfinansowania kosztów pobytu kształtuje się następująco:

- 10% wydatków w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 30% wydatków w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 50% kosztów w trzecim i w latach następnych pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W 2021 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemiatyczach współfinansował koszty pobytu:

- 2 dzieci w placówce opiekuńczo – wychowawczej na kwotę – 65 060,80 zł;
- 6 dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na kwotę – 19 228,38 zł.

SPORZĄDZANIE SPRAWOZDAŃ RZECZOWO-FINANSOWYCH Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY ORAZ PRZEKAZYWANIE ICH WŁAŚCIWEMU WOJEWODZIE, W WERSJI ELEKTRONICZNEJ, Z ZASTOSOWANIEM SYSTEMU TELEINFORMATYCZNEGO, O KTÓRYM MOWA W ART.187 UST.3

Ośrodek realizował powyższe zadanie w 2021 r. sporządzając sprawozdanie z zakresu wspierania rodziny i przesyłając je właściwemu wojewodzie.

PROWADZENIE MONITORINGU SYTUACJI DZIECKA Z RODZINY ZAGROŻONEJ KRYZYSEM LUB PRZEŻYWAJĄCEJ TRUDNOŚCI W WYPEŁNIANIU FUNKCJI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony był na bieżąco przez pracowników socjalnych Ośrodka, którzy współpracują w tym zakresie również z pedagogami szkolnymi, pracownikami ochrony zdrowia, policją, kuratorami sądowymi i przedstawicielami innych instytucji, które mają kontakt z rodziną.

IV. Potrzeby związane z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny na 2022r.

Przedstawione w sprawozdaniu rocznym zadania realizowane przez gminę będą kontynuowane w 2022 roku. W tym między innymi:

- kontynuacja zatrudnienia asystenta rodziny w celu zapewnienia odpowiedniej pomocy i wsparcia rodzinom mającym trudności w wypełnianiu obowiązków opiekuńczo – wychowawczych;
- prowadzenia stałego monitoringu sytuacji dziecka z rodzin zagrożonych kryzysem po zakończeniu pracy z asystentem rodziny;
- realizacja zadań wynikających z Miejskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024;
- rozwijanie pracy socjalnej i wsparcia rodziny w formie opieki i zajęć w świetlicach dla dzieci typu opiekuńczego lub innych formach działających lokalnie;
- realizacja zadań wynikających z Ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1329) – zapewnienie dostępu do informacji i poradnictwa w zakresie rozwiązań wspierających rodziny oraz kobiety w trudnych ciążach.